

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(4)	(1)	(1)	(2)	(1)	(4)	(3)	(2)	(3)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(1)	(3)	(4)	(4)	(1)	(4)	(1)	(4)	(4)	(2)

שאלה	21	22	23
תשובה	(1)	(4)	(4)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **זידה : הלך** – **זידה =** מי שהלך בצורה מקוטעת תוך כדי קפיצות קלות ותנועות מצד אל צד

היחס: **זידה** הוא מי שהלך בצורה מקוטעת.
א' הוא מישהו שעשה ב' בצורה מקוטעת

- תשובה (1): גמגם : דיבר. האם גמגם הוא מישהו שהלך בצורה מקוטעת? כן.
- תשובה (2): זמזם : שר. האם זמזם הוא מישהו ששר בצורה מקוטעת? לא. מי שמזמזם הוא מי ששר בפה סגור.
- תשובה (3): מצמץ : קרץ. האם מצמץ הוא מישהו שקרץ בצורה מקוטעת? לא. מי שמצמץ הוא מי שקרץ.
- תשובה (4): בצבץ : יצא. האם בצבץ הוא מישהו שיצא בצורה מקוטעת? לא. בצבץ הוא מי שהגית, יצא.
- תשובה (1).**

2. השאלה: **ממכר : מתמכר** -

היחס: **ממכר** הוא משהו שגורם למישהו אחר להתמכר.
א' הוא משהו הגורם למישהו אחר ב'

- תשובה (1): לומד : מתלמד. האם לומד הוא משהו/מישהו שגורם למישהו אחר להתלמד? לא. לומד הוא מי שלומד בעצמו.
- תשובה (2): מסבן : מסתבן. האם מסבן הוא משהו/מישהו הגורם למישהו אחר להסתבן? לא. מסבן הוא מי שמסבן מישהו אחר.
- תשובה (3): מתקיף : תוקף. האם מתקיף הוא משהו/מישהו הגורם למישהו אחר לתקוף? לא. מתקיף הוא מי שתוקף אחר.
- תשובה (4): משעמם : משתעמם. האם משעמם הוא משהו/מישהו הגורם למישהו אחר להתמכר? כן.
- תשובה (4).**

פברואר 2013 - הסברים לפרק הראשון במילולית

3. השאלה: לקוני : להכביר מילים -

היחס: לקוני הוא מי שלא נוהג להכביר במילים.

א' הוא מי שלא נוהג לעשות ב'

תשובה (1): חשאי : לתת פומבי. האם חשאי הוא מי שלא נוהג לתת פומבי? כן. חשאי הוא מי שעושה דברים בְּחָשָׁאִי, כלומר לא נוהג לעשות דברים בפומבי.

תשובה (2): יגַע : לכתת רגליים. האם יגַע הוא מי שלא נוהג לכתת רגליים? לא. יגַע הוא מי שהוא עייף, שיתכן וכיתת רגליו.

תשובה (3): מצועצע : לקשט. האם מצועצע הוא מי שלא נוהג לקשט? לא. מצועצע הוא מי שמתקשט, כלומר, שנוהג לקשט את עצמו.

תשובה (4): נזוף : להוכיח. האם נזוף הוא מי שלא נוהג להוכיח? לא. נזוף הוא מישהו שקיבל נזיפה, כלומר מישהו שהוכיחו אותו.

תשובה (1).

4. השאלה: אדים : מהביל - (מהביל = פולט אדים)

היחס: מהביל הוא מי שיוצאים ממנו אדים.

ב' הוא משהו שיוצאים ממנו א'.

תשובה (1): גצים : רושף. האם רושף הוא מה שיוצאים ממנו גצים? כן.

תשובה (2): שבבים : חוטב. האם חוטב הוא משהו שיוצאים ממנו שבבים? לא. חוטב הוא מי שבמהלך עבודתו יוצאים שבבים.

תשובה (3): שיבולים : קוצר. האם קוצר הוא משהו שיוצאים ממנו שיבולים? לא. קוצר הוא מי שחותך שיבולים.

תשובה (4): נקבים : דולף. האם דולף הוא מה שיוצאים ממנו נקבים? לא. משהו דולף הוא מה שיש בו נקבים.

תשובה (1).

5. השאלה: צג : מקלדת - (צג = מסך)

היחס: צג הוא מכשיר הפולט (מציג) את מה שנקלט (הוכנס) באמצעות המקלדת.

א' הוא מכשיר הפולט מה שנקלט באמצעות ב'

תשובה (1): נורה : חשמל. האם נורה היא מכשיר הפולט את מה שמקלט באמצעות חשמל? לא.

תשובה (2): רמקול : מיקרופון. האם רמקול הוא מכשיר הפולט את מה שנקלט על ידי המיקרופון? כן.

תשובה (3): טלפון : אפרכסת. האם טלפון הוא מכשיר הפולט את מה שנקלט באמצעות האפרכסת? לא. האפרכסת היא שפופרת הטלפון המשמשת הן לקליטה והן לפליטה.

תשובה (4): דיו : עט. האם דיו הוא מכשיר הפולט את מה שנקלט על ידי העט? לא.

תשובה (2).

6. השאלה: פשט יד : בנדיבות -

היחס: מי שפשט יד הוא מי שמבקש ממישהו אחר לנהוג בנדיבות.

א' הוא מי שמבקש ממישהו אחר לנהוג ב-ב'.

תשובה (1): פקד : צייתנות. האם פקד הוא מי שמבקש ממישהו אחר לנהוג בצייתנות? כן. מי שנותן פקודה מצפה ממי שניתנה לו הפקודה לנהוג בצייתנות כפי שמי שפושט יד מצפה ממי שפשט את ידו אליו לנהוג בנדיבות.

תשובה (2): הודה : כנות. האם מי שהודה הוא מי שמבקש ממישהו אחר לנהוג בכנות? לא. מי שהודה הוא מי שהוא עצמו נוהג בכנות.

תשובה (3): התיידד : חברות. האם מי שהתיידד הוא מי שמבקש ממישהו אחר לנהוג בחברות? לא. מי שהתיידד הוא מי שנהג בעצמו בחברות.

תשובה (4): התעייף : ערנות. האם מי שהתעייף הוא מי שמבקש ממישהו אחר לנהוג בערנות? לא.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. השאלה: לווייתנים גדולי סנפיר משמיעים קולות דמויי שירה בעונת החיזור, ולכן חוקרים שיערו שמטרתה היחידה של שירת הלווייתנים היא מציאת בני זוג.

איזה מן הנתונים הבאים מחליש את השערתם של חוקרים -

פיתרון : נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): לווייתנים גדולי סנפיר שעקב פציעה אינם מסוגלים להשמיע קולות שירה, מתקשים במציאת בני זוג.

תשובה זו מחזקת את המסקנה, שכן אם לווייתנים שאינם מסוגלים להשמיע קולות שירה מתקשים במציאת בני זוג, הרי שככל הנראה הטענה כי מטרת השירה היא לסייע במציאת בני זוג היא נכונה.

תשובה (2): קולות השירה של הלווייתן גדול הסנפיר נשמעים אחת לשנתיים או שלוש בלבד.

תשובה זו אינה רלוונטית שכן אין כל מידע מהי תדירותה של עונת החיזור. יתכן כי עונת החיזור מתרחשת פעם בשנתיים/שלוש ולכן קולות השירה נשמעים בתדירות זו.

תשובה (3): גם לווייתנים ממין הלווייתן הכחול משמיעים קולות שירה בעונת החיזור.

תשובה זו מחזקת את המסקנה שכן אם הלווייתנים הכחולים משמיעים קולות שירה בעונת החיזור יתכן שזוהי תופעה המשותפת לכל משפחת הלווייתנים ולפיכך זוהי מטרת השירה גם אצל הלווייתנים גדולי הסנפיר.

תשובה (4): הלווייתנים גדולי הסנפיר משמיעים קולות שירה גם כמה חודשים לאחר שעונת החיזור מסתיימת.

תשובה זו מחלישה את המסקנה, שכן אם קולות השירה נשמעים גם מספר חודשים לאחר שעונת החיזור מסתיימת יתכן שמטרת השירה אינה חיזור.

תשובה (4).

8.

השאלה: המימן הגופרי נחשב לגז רעיל ביותר, שיש בו משום סיכון תברואתי גדול בעבודה בבארות נפט. והנה, מתברר שגז זה מיוצר בגופנו בכמויות זעירות ותורם לבריאותנו בכמה אופנים, למשל בוויסות לחץ הדם. מדענים משערים שהסתמכות הגוף האנושי על המימן הגופרי מקורה בסדרת התפרצויות געשיות אדירות ממדים לפני 250 מיליון שנה שגרמו לריכוז גבוה של הגז באוויר. היצורים ששרדו את השינוי הסביבתי הזה היו היצורים שיכלו להתמודד עם הגז, ומקצתם אף פיתחו בגופם מנגנונים המשתמשים בגז זה. האדם התפתח מיצורים אלו.

איזו מהטענות הבאות אינה עולה מהדברים שלעיל?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות

תשובה (1): מלבד ויסות לחץ הדם, למימן הגופרי תפקידים נוספים בגופנו

על פי הפסקה "גז זה מיוצר בגופנו בכמויות זעירות ותורם לבריאותנו בכמה אופנים, למשל בוויסות לחץ הדם". כלומר, על פי הפסקה יש למימן הגופרי תפקידים נוספים.

תשובה (2): במינונים מסוימים הימצאות מימן גופרי בגוף אינה קטלנית.

מכיוון שעל פי הפסקה "מתברר שגז זה מיוצר בגופנו בכמויות זעירות ותורם לבריאותנו בכמה אופנים..". הרי שבמינונים מסוימים הימצאות המימן הגופרי אינה קטלנית.

תשובה (3): נטייתם של בני האדם להיזהר משאיפה של מימן גופרי אינה מוצדקת.

אין זה נכון על פי הפסקה שבני האדם אינם צריכים להיזהר משאיפת מימן גופרי. במינונים זעירים הגז אינו מסוכן, אולם על פי הפסקה "גז זה הוא רעיל ביותר, שיש בו משום סיכון תברואתי גדול בעבודה בבארות נפט" ולכן יש להיזהר מחשיפה מוגזמת אליו.

תשובה (4): האדם התפתח מיצורים שהצליחו לשרוד בסביבה עתירת מימן גופרי.

על פי הפסקה " היצורים ששרדו את השינוי הסביבתי הזה היו היצורים שיכלו להתמודד עם הגז... האדם התפתח מיצורים אלו".

תשובה (3).

9.

השאלה: דני: "אף שמרבית העדפותיי בתחומי האמנות בכלל ובקולנוע בפרט השתנו בשנים האחרונות מן הקצה אל הקצה, בנוגע לצפייה בסרטים שוודיים עמדתי רק התחזקה: מעולם לא נהייתי לצפות בסרטים אלה יותר משאני נהנה מכך היום".

איזה מהדברים הבאים משתמע מדבריו של דני?

פיתרון: ניתן להבין מדבריו של דני כי על אף השינוי בהעדפותיו האמנותיות, עמדתו ביחס לסרטים השוודיים רק **התחזקה**: מעולם לא נהנה לצפות בהם יותר משהוא נהנה מלצפות בהם כיום, כלומר ההנאה שהוא שואב **כעת** מצפייה בסרטים רק גדלה ביחס לעבר, ומכאן שניתן להסיק כי דני נהנה תמיד מצפייה בסרטים אלו וכעת הנאתו אפילו גדלה.

תשובה (2).

10.

השאלה: רות: "בניסיון לבחון את ההשערה שנהיגה במהירות מופרזת נפוצה בקרב נהגים צעירים (מתחת לגיל 25) יותר משהיא נפוצה בקרב נהגים מבוגרים, בדקתי ברשומות משטרת התנועה אם שיעור הנהגים שקיבלו דוחות על נהיגה במהירות מופרזת גדול בקרב נהגים צעירים משיעורם בקרב נהגים מבוגרים". צבי: "____, ולכן אין בתוצאות בדיקה זו כדי להוכיח את ההשערה".

איזה מהמשפטים הבאים ישלים את דבריו של צבי באופן ההגיוני ביותר?

פיתרון: רות מנסה להוכיח את ההשערה כי נהיגה במהירות מופרזת נפוצה בקרב נהגים צעירים, ולאחר שבדקה את רשומות משטרת התנועה לגבי מספר הדוחות, מעיר לה צבי הערה אשר לפיה אין בתוצאות הבדיקה שערכה בכדי להוכיח את ההשערה. כלומר, ככל הנראה רות הבדיקה שערכה רות הוכיחה את ההשערה, ואכן שיעור גבוה יותר של נהגים צעירים קיבלו דוחות על נהיגה במהירות מופרזת, אולם דבריו של צבי מראים כי לא ניתן להסיק בהכרח מהממצאים של רות, כי נהיגה במהירות מופרזת נפוצה בקרב נהגים צעירים.

נבדוק לגבי כל אחת מהתשובות המוצעות האם היא משלימה את המשפט באופן הגיוני.

תשובה (1): ידוע כי דווקא בגלל חוסר ניסיונם, נהגים צעירים זהירים יותר מנהגים מבוגרים.

אם נהגים צעירים אכן זהירים יותר מנהגים מבוגרים הרי שסביר כי נמצא כי רות תמצא ברשומות משטרת התנועה מספר דוחות תנועה קטן יותר שניתן לנהגים צעירים ממספר הדוחות שניתנו לנהגים מבוגרים, ולכן תשובה זו אינה נכונה. לפסול תשובה זו.

תשובה (2): על פי סקר שנערך, 10% מהנהגים נוהגים במהירות גבוהה מן המהירות המותרת ואינם נתפסים בידי המשטרה.

תשובה זו אינה מתייחסת כלל לנושא הבדיקה שלפנינו: האם נהיגה במהירות מופרזת מאפיינת נהגים צעירים יותר מנהגים מבוגרים, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): בסופי שבוע, כאשר בכבישים נוהגים יותר צעירים ממבוגרים, משטרת התנועה מציבה מספר רב יותר של מכמונות מהירות.

על פי תשובה זו גם אם רות מצאה כי שיעור הדוחות שקיבלו נהגים צעירים בשל נהיגה במהירות מופרזת גדול יותר, יתכן כי הדבר נובע מכך שמשטרת התנועה מציבה מספר רב יותר של מכמונות כאשר אותם נהגים נמצאים על הכבישים ולא בגלל שהם נוהגים לנסוע במהירות מופרזת. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): הקנס המוטל על נהגים מתחת לגיל 25 בגין נהיגה במהירות מופרזת גבוה ב-10% מהקנס המוטל על נהגים מעל גיל זה.

אם אכן הקנס המוטל על נהגים מתחת לגיל 25 גבוה יותר, היה קנס זה אמור להרתיע אותם מפני נהיגה במהירות מופרזת. אם למרות הקנס הגבוה, הם מקבלים יותר דוחות על נהיגה במהירות מופרזת, ניתן להסיק כי ככל הנראה נהיגה במהירות מופרזת נפוצה בקרבם יותר מאשר בקרב נהגים מבוגרים.

תשובה (3).

11. השאלה: העיתונאי עמוס כץ כתב מאמר וטען בו כי תוצאות הסקר שנערך באחרונה ואשר בין השאר נשאלה בו השאלה "האם לדעתך הפערים הכלכליים גדלו או הצטמצמו בשנה האחרונה?" מעידות לאו דווקא על שינוי בפערים בהשוואה לשנים קודמות, אלא על התגברות הביקורת בקרב ציבור האזרחים על עצם קיומם. לדעתו, גם הממצא ששיעור גדול מהציבור סבור שהממשלה אינה משפיעה כלל על הפערים הכלכליים בארץ הוא בגדר ביקורת על הממשלה, משום שיש בקרב הציבור הסכמה גורפת שעל הממשלה להנהיג מדיניות לצמצום הפערים.

איזו מן הכותרות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הכותרת למאמרו של כץ?

פיתרון: על פי המאמר ישנה התגברות בביקורת האזרחים כנגד עצם קיומם של הפערים הכלכליים. ניתן לפסול בשלב זה את תשובה (2). לדעת העיתונאי, העובדה שרוב הציבור סבור שהממשלה אינה משפיעה כלל הפערים היא ביקורת על הממשלה. ניתן לפסול בשלב זה את תשובה (3) שכן אין כלל לפי הקטע מדיניות של הממשלה המיועדת להקטנת הפערים.

לסיכום: על פי הקטע, הציבור מסכים כי על הממשלה להנהיג מדיניות. ניתן לפסול את תשובה (4) שכן על פי הציבור אינו דורש מהממשלה לעשות יותר אלא להתחיל לעשות, שכן לדעתו כעת היא לא עושה דבר.

תשובה (1).

השלמת משפטים (שאלות 12-14)

12. _____ חולקת על העמדה כי _____ שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית. _____ עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן _____.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אני חולקת על העמדה כי אין חשיבות לכך שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית. **בהתאם לזאת, אני מסכימה עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן הכנת שיעורי בית צריכה, גם בגיל צעיר, להיות באחריות הילד בלבד.**

המשפט בנוי משני חלקים והקשר ביניהם: תחילת המשפט דנה בשאלה האם יש חשיבות להכנת שיעורי בית באופן סדיר וחלקו השני דן בשאלה האם על ההורים לפקח על הכנת השיעורים.

בחלקו הראשון של המשפט חולקת הכותבת על העמדה שאין חשיבות להכנה בקביעות של שיעורי בית, כלומר לפי עמדתה יש חשיבות להכנת שיעורי בית בקביעות. בהתאם לזאת, סבורה הכותבת שעל ההורים לפקח על הכנת השיעורים מכיוון שהכנתם צריכה להיות באחריות הילד בלבד. אם לדעת הכותבת האחריות על הכנתם מוטלת על הילדים אין היגיון בפיקוח ההורים ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אני חולקת על העמדה כי יש חשיבות רבה לכך שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית. **בהתאם לזאת, אינני נמנית עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן לדעתי, הכנת שיעורים היא ערובה להצלחת הילד בעתיד.**

בחלקו הראשון של המשפט חולקת הכותבת על העמדה שיש חשיבות להכנה בקביעות של שיעורי בית, כלומר לדעתה אין חשיבות להכנת שיעורי בית בקביעות. בהתאם לזאת, הכותבת אינה סבורה שעל ההורים לפקח על הכנת השיעורים מכיוון שהכנתם היא ערובה להצלחת הילד בעתיד. אם לדעת הכותבת אין ההורים צריכים לפקח על הכנת השיעורים לא ברור סוף המשפט שלפיו הכנת השיעורים היא ערובה להצלחתם של הילדים בעתיד, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): אינני חולקת על העמדה כי חשוב שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית. **עם זאת, אינני מסכימה עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן בדרך זו, הם מקבלים על עצמם אחריות שאמורה להיות מוטלת על הילדים.**

בחלקו הראשון של המשפט הכותבת מסכימה עם העמדה שיש חשיבות להכנה בקביעות של שיעורי בית, כלומר לדעתה יש חשיבות להכנת שיעורי בית בקביעות. למרות זאת, הכותבת אינה סבורה שעל ההורים לפקח על הכנת השיעורים מכיוון שבכך הם נוטלים על עצמם אחריות המוטלת על הילדים. כלומר, למרות חשיבות הכנת שיעורי הבית אין על ההורים לפקח על הכנתם שכן אחריות זו צריכה להיות מוטלת על הילדים. מכיוון שקיבלנו משפט הגיוני זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתו. _____ אמונתם של בני שבט החוגי ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל _____ במקומות שבהם מי התהום _____, הוא שיח _____ לחפור בארות בקרבתו. נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתו. **כזאת היא** אמונתם של בני שבט החוגי ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל **אלא** במקומות שבהם מי התהום **אינם טובים לשתיה**, הוא שיח **קדוש, ולכן כדאי** לחפור בארות בקרבתו.

המשפט בנוי מהצהרה כי אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות בהישרדותם ודוגמה ספציפית המתייחסת לבני שבט החוגי ואמונתם בקשר לצמח הסמילה. בחלקו הראשון של המשפט מתוארת אמונתם של בני השבט לגבי המקומות שבהם גדל הצמח ובחלקו השני מהם המעשים שבהם נוקטים בני השבט לפי אמונה זו.

על פי תחילת המשפט אמונתם של בני השבט מסייעת להם לשרוד. לפי אמונת בני השבט שיח הסמילה גדל אך ורק במקומות שבהם המים אינם ראויים לשתיה. בחלק השני של המשפט כתוב שזו הסיבה שבני השבט חופרים בארות במקומות שבהם השיח גדל. אם שיח הסמילה גדל במקומות בהם המים אינם ראויים לשתיה אין זה הגיוני שבני השבט יחפרו בארות בסביבתו, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתו. **שונה מהן** אמונתם של בני שבט החוגי ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל **לעולם** במקומות שבהם מי התהום **מזוהמים**, הוא שיח **המביא מזל, ולכן כדאי** לחפור בארות בקרבתו.

על פי תחילת המשפט אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד, אולם בני שבט החוגי שונים, כלומר אמונתם אינה עוזרת להם לשרוד.

לפי אמונת בני החוגי, שיח הסמילה אינו גדל במקומות שבהם המים מזוהמים, ולכן כדאי לחפור בארות בסביבתו. אם שיח הסמילה אינו גדל במקומות שבהם המים מזוהמים, הרי שהוא גדל רק במקומות שבהם המים נקיים, כלומר ראויים לשתיה, ולכן אין זה הגיוני לטעון כי אמונתם של בני השבט שלפיה יש לחפור בארות בסביבתו אינה מסייעת להם, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתו. **כזאת היא** אמונתם של בני שבט החוגי ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל **לעולם** במקומות שבהם מי התהום **אינם טובים לשתיה**, הוא שיח **טמא, ולכן אסור** לחפור בארות בקרבתו.

על פי תחילת המשפט אמונתם של בני השבט מסייעת להם לשרוד. לפי אמונת בני השבט שיח הסמילה אינו גדל במקומות שבהם המים אינם ראויים לשתיה, כלומר הוא גדל רק במקומות שבהם המים טובים לשתיה. בחלק השני של המשפט כתוב שזו הסיבה שבני השבט חופרים בארות במקומות שבהם השיח גדל. אם שיח הסמילה גדל במקומות בהם המים אינם ראויים לשתיה אין זה הגיוני שבני השבט יחפרו בארות בסביבתו, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (4): רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתו. **כזאת היא** אמונתם של בני שבט החוגי ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל **אלא** במקומות שבהם מי התהום **טובים לשתיה**, הוא שיח **קדוש, ולכן כדאי** לחפור בארות בקרבתו.

על פי תחילת המשפט אמונתם של בני השבט מסייעת להם לשרוד. לפי אמונת בני השבט שיח הסמילה אינו גדל **אלא** במקומות שבהם המים ראויים לשתיה, כלומר הוא גדל רק במקומות שבהם המים טובים לשתיה. בחלק השני של המשפט כתוב שזו הסיבה שבני השבט חופרים בארות במקומות שבהם השיח גדל. אם שיח הסמילה גדל במקומות בהם המים ראויים לשתיה אמונתם של בני השבט כי נכון לחפור בארות בסביבתו, עוזרת להם לשרוד, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

לבקשת _____ בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ. החלטה זו מוצדקת בעיניי, _____ שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את _____, ובכך _____ את הסיכויים לתפוס את השודד.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): לבקשת **המשטרה הוציא** בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ. החלטה זו מוצדקת בעיניי, **וזאת אף** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את **זהירותו של השודד**, **שידע כי נעשים מאמצים ללכדו**, ובכך **להקטין** את הסיכויים לתפוס את השודד.

בחלק הראשון של המשפט מתוארת החלטת בית המשפט לגבי איסור פרסום החקירה. בחלקו השני של המשפט מסביר הכותב מהן הסיבות לכך שהחלטה מוצדקת בעיניו.

על פי תחילת המשפט לבקשת המשטרה אסר בית המשפט על פרסום החקירה. בחלק השני מסביר הכותב כי ההחלטה מוצדקת בעיניו. כלומר מדוע היה נכון לא לפרסם. ואז ממשיך וטוען כי זאת למרות שפרסום הפרשה עשוי לגרום לזהירות יתר מצד השודד ובכך להקטין את הסיכויים לתפוס אותו, כלומר למרות שהפרסום מזיק. מכיוון שבית המשפט אסר על פרסום הפרשה, אין כל היגיון להצדיק את החלטתו על ידי טענה כי ההחלטה נכונה למרות שהפרסום מזיק, שהרי ההיגיון מחייב לטעון כי ההחלטה לאסור פרסום היא מוצדקת **מכיוון** שהפרסום מזיק.

תשובה (2): לבקשת **העיתונות ביטל** בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ. החלטה זו מוצדקת בעיניי, **וזאת אף** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את **זהירותו של השודד**, **שידע כי נעשים מאמצים ללכדו**, ובכך **להגדיל** את הסיכויים לתפוס את השודד.

על פי תחילת המשפט לבקשת העיתונות ביטל בית המשפט צו האוסר על פרסום החקירה, כלומר בית המשפט התיר לפרסם את העובדה כי מתנהלת חקירה. בחלק השני מסביר הכותב כי ההחלטה מוצדקת בעיניו. כלומר מדוע היה נכון להתיר את הפרסום. ואז ממשיך וטוען כי זאת אף שפרסום הפרשה עשוי לגרום לזהירות יתר מצד השודד ובכך להגדיל את הסיכויים לתפוס אותו. ניתן לפסול את המשפט כבר בשלב זה מכיוון שקיים בו כשל לוגי. לא הגיוני לטעון כי אם זהירותו של השודד תגדל יגדלו הסיכויים ללכוד את השודד.

תשובה (3): לבקשת **המשטרה הוציא** בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ. החלטה זו מוצדקת בעיניי, **וזאת מאחר** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את **מאמצי המשטרה**, **שתדמיתה תהיה מונחת על הכף**, ובכך **להגדיל** את הסיכויים לתפוס את השודד.

על פי תחילת המשפט לבקשת המשטרה הוציא בית המשפט צו האוסר על פרסום החקירה. בחלק השני מסביר הכותב כי ההחלטה מוצדקת בעיניו. כלומר מדוע היה נכון להתיר את הפרסום. ואז ממשיך וטוען כי זאת מכיוון שפרסום הפרשה עשוי להגביר את מאמצי המשטרה ובכך להגדיל את הסיכויים לתפוס אותו. אם פרסום הפרשה הוא חיובי אין זה ברור מדוע מצדיק הכותב את ההחלטה לאסור על הפרסום.

תשובה (4): לבקשת **העיתונות ביטל** בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ. החלטה זו מוצדקת בעיניי, **מה גם** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את **מאמצי המשטרה**, **שתדמיתה תהיה מונחת על הכף**, ובכך **להגדיל** את הסיכויים לתפוס את השודד.

על פי תחילת המשפט לבקשת העיתונות ביטל בית המשפט צו האוסר על פרסום החקירה, כלומר התיר לפרסם את העובדה שמתנהלת חקירה. בחלק השני מסביר הכותב כי ההחלטה מוצדקת בעיניו. כלומר מדוע היה נכון להתיר את הפרסום. ואז ממשיך וטוען כי זאת מכיוון שפרסום הפרשה עשוי להגביר את מאמצי המשטרה ובכך להגדיל את הסיכויים לתפוס אותו. אכן, אם פרסום הפרשה הוא חיובי ברור מדוע מצדיק הכותב את ההחלטה להתיר על הפרסום.

תשובה (4).

15. השאלה: בספרו "הביולוגיה של התקווה" כותב ליונל קייגר כי בני אדם נוטים לראות את מה שהם רוצים לראות. הם מתקשים, פשוטו כמשמעו, לראות דברים שיש להם השתמעויות שליליות, ולעומת זאת קל להם עד מאוד לראות דברים חיוביים. לדוגמה, למילים כתובות שמשמעותן מעוררת חרדה דרושה תאורה חזקה יותר מלאחרות כדי שהאדם יבחין בהן.

מה הכוונה ב"הם מתקשים, פשוטו כמשמעו, לראות דברים שיש להם השתמעויות שליליות"?

פיתרון: על מנת להסביר את טענתו כי בני אדם מתקשים לראות, פשוטו כמשמעו, דברים שיש להם משמעות שלילית מביא ליונל קייגר בספרו דוגמה לכך שעל מנת לראות מילים שמשמעותן מעוררת חרדה דרושה תאורה חזקה יותר, כלומר אנשים מגלים קושי פיזי אמיתי בראיית המילים, כלומר דברים אלו נוטים לחמוק מעיניהם.

תשובה (1).

16. השאלה: חוקר ביקש לבדוק את ההשערה שהימצאותו של הגן Z היא הגורם היחיד שקובע אם לאוגר תהיה פרווה בצבע אחד או פרווה בכמה צבעים. הוא בדר את הגנים של כמה מאות אוגרים – מהם בעלי פרווה בצבע אחד ומהם בעלי פרווה בכמה צבעים – וסיכם את הממצאים שקיבל בטבלה. בכל תא בטבלה הוא ציין אם מצא אוגרים המשתייכים לקבוצה שהתא מגדיר, אם לאו.

באיזו מן הטבלאות הבאות הממצאים תומכים בהשערה?

פיתרון: ההשערה שבה מעוניין החוקר לתמוך היא כי הגן Z הוא הגורם היחיד שקובע אם לאוגר תהיה פרווה בצבע אחד או כמה צבעים, ולכן עלינו למצוא טבלה שבה הימצאותו של הגן Z גורם למצב אחד בלבד תשובות (1) ו-(2) נפסלות, והיעדרו מביא למצב ההפוך תשובה (3) נפסלת.

תשובה (4).

17. השאלה: נתונות ארבע טענות:
א. בקופסה הכחולה אין שום דבר.
ב. בקופסה הכחולה יש משהו.
ג. בקופסה הכחולה יש תפוז.
ד. בקופסה הכחולה יש פרי הדר.

ידוע כי שתיים מהטענות הנכונות ושתיים שקריות. לפיכך, ייתכן שבקופסה הכחולה -

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות, כלומר בהתאם לכל אחד מהמצבים המוצעים נמצא כמה מן הטענות נכונות וכמה שקריות, כאשר התשובה הנכונה היא תשובה אשר לפיה 2 טענות נכונות ו-2 טענות שקריות.

תשובה (1): יש רק אשכולית.

אם בקופסה הכחולה יש רק אשכולית, הרי שטענה א' היא שקרית, טענה ב' היא נכונה, טענה ג' היא שקרית וטענה ד' היא נכונה (שכן אשכולית, כידוע, היא פרי הדר). מכיוון שמצאנו כי אם בקופסה הכחולה יש רק אשכולית ישנן שתי טענות נכונות ושתי טענות שקריות.

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: לפי הפסקה השנייה, תפקידו של מנגנון ההדחקה הוא למנוע -

פיתרון: על פי הקטע, לעיתים כאשר אדם נתקל בחוויות ובתכנים קשים מופעל מנגנון המדחיק את אותם תכנים אל החלק הלא מודע של הנפש, על מנת להגן על האדם מפני התמודדות שהייתה עשויה להיות קשה מדי בעבורו. הדוגמה המובאת בקטע היא תסביך אדיפוס (שורות 9-12), ובהמשך מוסבר כי עצם ההכרה בדחפים הנגרמים לאדם כתוצאה ממנו הייתה ללא מנגנון ההדחקה עשויה לגרום לאדם מצוקה נפשית חריפה. כלומר, מטרת מנגנון ההדחקה הוא מניעת מצוקה נפשית.

תשובה (4).

19. השאלה: במה באה לידי ביטוי העובדה שההדחקה "אינה פתרון מושלם" (שורה 14)?

פיתרון: בהמשך הפסקה השנייה מוסבר ההדחקה אינה פתרון מושלם מכיוון שהדחפים המודחקים צפויים "לדלוף" ממנו ואף לבוא לידי ביטוי בעוצמה הרסנית יותר בסימפטומים של הפרעה נפשית. כלומר, ההדחקה אינה פתרון מושלם שכן צפוי שהתכנים ישפיעו על חייו של האדם בהמשך אם בדמות חלומות או דפוסים התנהגותיים (שורה 15) ואם באופן הרסני יותר בדמות סימפטומים של הפרעה נפשית (שורות 15-16).

תשובה (4).

20. השאלה: לפי פרויד, רצח האב בימי האדם הקדמון (שורות 20-22) מדגים -

פיתרון: על פי הפסקה השלישית (שורה 22) רצח האב הודחק בשל תחושות הכבדות של אשם וחרטה שגרם למשתתפים בו. באנלוגיה לפסקה השנייה ולנחיצות במנגנון ההדחקה - רצח האב מדגים חוויה עם תכנים קשים אשר בגינה הופעל מנגנון אשר הדחיק את התכנים אל החלק הלא מודע של הנפש.

תשובה (2).

21. השאלה: בשבט עין-הנחש באלנידיה קיים איסור להרוג נחשים. העור שהנחש משיל נחשב קדוש, ומדי שנה בשנה נערך טקס, שבו בני השבט עוטים תחפושות בדמות נחש. לפי תאוריית הדת של פרויד, נראה כי מנהגים אלו -

פיתרון: בהמשך הפסקה השלישית מסביר פרויד כיצד פרץ התוכן המודחק ודמות האב הותמרה/הוחלפה בדמותה של חיות השבט=הטוטם, ולאחר שלבים של עיבוד והפשטה הוחלפה בדמות האל. מכיוון שבדוגמה המתוארת מדובר על שבט אשר הטקסים הפולחניים שלו סובבים סביב דמות הטוטם, הרי שניתן להסיק שהמנהגים בשבט זה לפי פרויד עדיין לא עברו את התהליך של ההפשטה והעיבוד שהתרחשו בדתות מונותאיסטיות אשר בהן רעיון הטוטם הוחלף בדמות האל לאחר תהליכים מסוג זה.

תשובה (1).

22. השאלה: איזה מהמילים הבאות יכולה להחליף את המילה "שבט" (שורה 28) בלי שתשתנה משמעות המשפט?

פיתרון: במשפט המתחיל את הפסקה הרביעית מתוארת הזעם כלפי פרויד על ידי החוגים הדתיים וכי גם הקהילה המדעית לא חסכה מפרויד את שבט ביקורתה. הביטוי שבט ביקורתה משמעותו "מקל/שוט ביקורתה" ומשמעותו הוא כי הקהילה המדעית חלקה על התאוריה של פרויד. החלפת המילה "שבט" במילה "חיצוי" לא תשנה את משמעות המשפט.

תשובה (4).

23. השאלה: על איזו מטענותיו הבאות של פרויד מערערת הקביעה כי "אין מנגנון ביולוגי המאפשר להוריש לדורות הבאים זיכרונות, ובוודאי לא זיכרונות לא מודעים מן העבר" (שורות 29-30)?

פיתרון: פרויד טוען (שורות 22-23) כי: "מעשים אלו של רצח אב גררו תחושות כבדות של אשם וחרטה, ועל כן הודחקו מן הזיכרון הקיבוצי למשך דורות רבים", אולם מכיוון שאין מנגנון ביולוגי שיכול להצביע על הורשת זיכרונות, ובוודאי זיכרונות מודחקים, לא ברור כיצד מעשים שהתרחשו לפני דורות רבים ולא דובר בהן פרצו, כטענת פרויד, והובילו להתמרת דמות האב בטוטם ומאוחר יותר לאחר שלבים של עיבוד והפשטה לרעיון האל.

תשובה (4).